

De stem van de leerling

Elke school bepaalt zelf de inhoud van haar burgerschapsonderwijs, op basis van een eigen schoolvisie. Daarmee kunnen leerlingen zich ontwikkelen tot de persoon die ze willen zijn. Hoe zien de leerlingen dat zelf?

Tekst:
Martijn de Graaff

Foto's:
Soul 2 Soul Photography

De Oostpoort, Delft

De Oostpoort is een Jenaplanbasisschool in het centrum van Delft. Ze hebben driejarige stamgroepen. Burgerschap is nauw verweven met het Jenaplan-gedachtengoed: daarin staan gesprek, werk, spel en viering centraal. De school geeft kinderen mogelijkheden om naar elkaar te luisteren bij vragen als: 'wat vind ik belangrijk', 'wat zeggen anderen', 'hoe ga ik daarmee om?'. Ook doet De Oostpoort een beroep op de eigen verantwoordelijk van kinderen.

Fabian (groep 8): "In mijn vrije tijd doe ik aan freerunning en skiën. Ik zit ook op het conservatorium, ik speel drum. Ik ben altijd erg nieuwsgierig naar hoe dingen werken. Dat kan gaan over een touchscreen of de regering van Nederland. Het leukste van mijn school is dat we allerlei projecten doen in verschillende groepjes. Je leert elkaar dan beter kennen, en hoe iedereen denkt. Zo maak je ook nieuwe vrienden."

Madelief (groep 7): "Sinds een jaar of zes zit ik op musicalles. Net als Fabian vind ik het leuk om in een groepje te werken. In je eentje kun je natuurlijk veel verzinnen, maar een ander kan juist weer met nieuwe dingen komen."

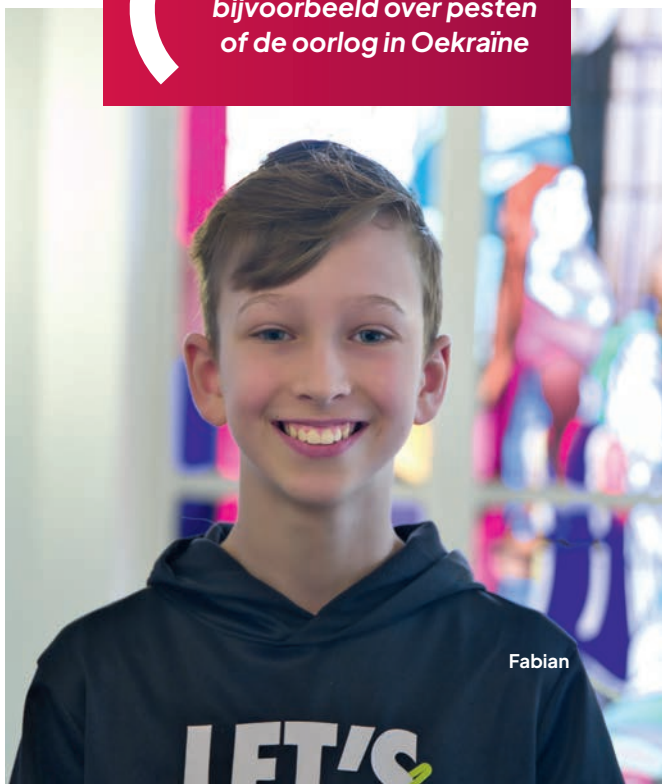
Ik ben zelf wel eens van mening veranderd door wat iemand anders zei.

Fabian: “In de ochtend zitten we altijd in een kring, dan praten we over van alles wat er in ons opkomt, bijvoorbeeld over pesten of de oorlog in Oekraïne. Vaak heeft iemand een presentatie over een onderwerp voorbereid. Ook hebben we debatten om als groep te leren hoe anderen over iets denken en hoe een debat gaat. Er komen vragen aan bod zoals: ‘gaan we naar de film of naar een museum?’.”

Madelief: “Dat gebeurt tijdens de klassenvergadering. We hebben taken verdeeld, iemand zit voor en een ander schrijft dingen op. Iedereen kan zijn mening geven, om anderen te overtuigen. Ik ben zelf wel eens van mening veranderd door wat iemand anders zei.

We praten over van alles, bijvoorbeeld over pesten of de oorlog in Oekraïne

Daarnaast hebben we mediators, dat zijn leerlingen die je bij een meningsverschil of ruzie kunt inschakelen. Het lijkt me zelf erg leuk om dat te zijn. Het mooie is dat je naar elkaar luistert en dan samen een oplossing vindt.”

Fabian: “Mediators hebben ook een opleiding gevolgd, ze helpen je dus als er ruzie is. Bij ons was er een keer een ruzie na gym in de kleedkamer. De ruziemakers zijn naar de mediator gestapt. Eén van de jongens kan snel boos worden, het idee is dat hij voortaan een pittenzakje bij zich heeft. Als hij weer een boos gevoel heeft, moet hij daar heel hard in knijpen.”

Madelief: “Fabian en ik zitten allebei in de leerlingenraad van de school. Daar zijn we voor gekozen. We halen in de klas op wat er speelt en bespreken dat in de raad. Bijvoorbeeld, sommige klassen hebben last van de kleuters als die buiten spelen. We bedenken dan mogelijke oplossingen en bespreken die met de directeur en andere leraren.”

Heldring Business School, Den Haag

De school biedt basisberoepsgerichte-, kaderberoepsgerichte- en theoretische leerweg, en is sinds vorig jaar een Business School. Daarmee wil de school van de leerlingen ‘de ondernemers van morgen maken’: Creatief, flexibel, met commercieel inzicht en doorzettingsvermogen. Daarnaast wordt veel aan debatteren en praten gedaan. Belangrijke aandachtspunten zijn: respect hebben voor elkaar, persoonsvorming en omgaan met verschillen en conflicten.

Elisa (3e jaar, theoretische leerweg): “Leren vind ik leuk, ik hou van school. Ik heb de motivatie om verder te komen. Ik heb mezelf de kracht gegeven om naar school te gaan, ook al heb ik het één en ander meegemaakt. Ik weet wat het is om gepest te worden, ik heb het ook bij vriendinnen gezien. En ik weet waar dat toe kan leiden. In mijn ideale wereld behandelen mensen elkaar met respect, hoe ze er ook uitzien.

Op school hebben we debatlessen, daarmee leer je naar elkaar te luisteren. Met mijn klasgenoten hebben we een debatmiddag in de raadzaal van het Haagse stadhuis georganiseerd. Daarbij waren gemeenteraadsleden en deelnemers van andere scholen aanwezig. Het was mooi om ieders mening te horen, ook al was ik het er niet altijd mee eens. Ieder mag zijn eigen mening hebben, >>

Elisa

er is geen goede of slechte mening. Het ging bijvoorbeeld over het vuurwerkverbod. Ik vind zelf dat mensen zich aan het verbod moeten houden, maar ook dat sierwerkvuurwerk gezellig is als je dat samen met je familie doet. Een jongen van een andere school was voor een geheel verbod vanwege oude mensen en huisdieren. Dat begreep ik.

Op school hebben we de Piramide van Maslow besproken. De piramide laat behoeftes van mensen zien, waarbij je onderin de basisbehoeftes vindt. Mijn klasgenoten en ik vonden het erg interessant om te horen dat je pas naar een volgende behoefte kunt als de voorgaande is vervuld. De eerste twee, fysieke behoeftes en bestaanszekerheid, zijn erg belangrijk. Maar voor mij ook de derde, sociale behoefte: erbij horen, familie, vrienden. En dat je jezelf kunt ontwikkelen.

Op de Heldring voel ik me prettig en veilig. Dat heb ik nodig om te bereiken wat ik wil. Docenten moeten goed uitleg kunnen geven, maar ook vrijheid geven. Je hebt alles in eigen handen, alles dat je kiest doe je zelf.

Ik wil in de toekomst verloskundige worden. Daarvoor moet ik eerst naar het mbo en daarna naar het hbo. Uiteindelijk wil ik ondernemer worden en mijn eigen praktijk starten. Ik hou van babies, het lijkt me erg mooi om een moeder respectvol te kunnen helpen bij de geboorte van haar kind. Dat geeft me ook motivatie om naar mijn werk te gaan. Anders heeft het geen nut. Ik doe het niet voor het geld, ik wil blij zijn op mijn werk. Dan moet je wel weten wie je bent, de school helpt me daarbij.”)

Je hebt alles in eigen handen, alles dat je kiest doe je zelf.